

**ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ- ΕΝΟΤΗΤΑ 2^η:
ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΟΓΚΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΗΣ
ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

**ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ**

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Ι. Κυριόπουλος

Μέλη Ερευνητικής Ομάδας:

Κώστας Αθανασάκης

Δημήτρης Ζάβρας

Ελευθερία Καραμπλή

Βασιλική Τσιάντου

Executive Summary

ΑΘΗΝΑ, ΙΟΥΛΙΟΣ 2008

Executive summary

Η αυξητική τάση των δαπανών υγείας σε διεθνές επίπεδο είναι σε μεγάλο βαθμό συνάρτηση κοινωνικοοικονομικών και δημογραφικών παραγόντων, όπως η επέκταση του προσδόκιμου επιβίωσης και οι υψηλότερες προσδοκίες των καταναλωτών ως αποτέλεσμα της ανόδου του βιοτικού επιπέδου. Εξάλλου, η ραγδαία πρόοδος της ιατρικής επιστήμης και της τεχνολογίας υγείας– στην οποία περιλαμβάνονται και τα φάρμακα – έχει βελτιώσει σημαντικά το επίπεδο υγείας του πληθυσμού, επηρεάζοντας μεγέθη όπως η νοσηρότητα, η θνητότητα, η θνησιμότητα και η ποιότητα ζωής, αλλά ταυτόχρονα έχει συμβάλλει στη διόγκωση των δαπανών υγείας, ενσωματώνοντας υψηλό κόστος έρευνας και ανάπτυξης. Με αυτά τα δεδομένα, η αξιολόγηση της παραγωγικότητας των διατιθέμενων πόρων για νέες τεχνολογίες καθώς και η αποτίμηση του οφέλους που αυτοί συνεπάγονται στην υγεία του πληθυσμού, αποτελούν λογικό επακόλουθο.

Εντούτοις, η συμβολή των καινοτόμων τεχνολογιών στη διαμόρφωση του επιπέδου υγείας του πληθυσμού δύσκολα μπορεί να εκτιμηθεί μεμονωμένα, καθώς εμπλέκονται και άλλοι παράγοντες, όπως η αλλαγή των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών, η άνοδος του βιοτικού επιπέδου κ.ά. Ένας έμμεσος τρόπος ποιοτικής αποτίμησης τη συμβολής των καινοτομιών στη βελτίωση του επιπέδου υγείας του πληθυσμού είναι η αποτύπωση της άποψης των ιατρών αναφορικά με την επίδρασή τους στην υγεία των ασθενών.

Στα πλαίσια αυτά, ο Τομέας Οικονομικών της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας διεξήγαγε έρευνα με σκοπό την αναγνώριση των φαρμακευτικών καινοτομιών που παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη συμβολή στη βελτίωση του επιπέδου υγείας του ελληνικού πληθυσμού σύμφωνα με τη γνώμη των ιατρών, κατά τις τρεις τελευταίες δεκαετίες. Επιπλέον, διερευνήθηκε το κατά πόσο οι απόψεις των Ελλήνων ιατρών, όπως προέκυψαν από τα αποτελέσματα της έρευνας, αντανακλώνται εξίσου και στις πωλήσεις των προϊόντων, σε ποσότητες ή και σε αξίες.

Ο πληθυσμός της έρευνας προήλθε από στρωματοποιημένο κατά γεωγραφική περιοχή και χώρο εργασίας δείγμα 500 ιατρών, ηλικίας μεγαλύτερης των 50 ετών με ειδικότητα Παθολογίας ή Γενικής Ιατρικής. Για τις ανάγκες της έρευνας αποφασίστηκε να συμμετέχουν ιατροί με τα παραπάνω χαρακτηριστικά προκειμένου να εξασφαλιστεί α) η μεγαλύτερη εμπειρία των ιατρών (λόγω ηλικίας) έτσι ώστε να είναι σε θέση να κρίνουν τις φαρμακευτικές καινοτομίες, και β) η γνώση όλων των υπό διερεύνηση φαρμακευτικών καινοτομιών (λόγω ηλικίας και ειδικότητας), καθώς οι παθολόγοι και οι γενικοί ιατροί αποτελούν στην Ελλάδα τους γιατρούς πρώτης επαφής και έρχονται αντιμέτωποι με όλο σχεδόν το φάσμα των ασθενειών.

Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε για τους σκοπούς της έρευνας προέκυψε με τη διαδικασία της ενεργητικής σύγκλισης της γνώμης 10μελούς ομάδας ειδικών με τη μέθοδο Delphi Panel και εξέτασε 22 φαρμακευτικές καινοτομίες. Τα ερωτήματα που τέθηκαν στους

Executive summary

συμμετέχοντες αφορούσαν την επιλογή 5 έως 7 φαρμακευτικών καινοτομιών η απουσία των οποίων θα είχε τις μεγαλύτερες και τις μικρότερες συνέπειες στο επίπεδο υγείας των ασθενών. Οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να ταξινομήσουν τις απαντήσεις τους λαμβάνοντας υπόψη κριτήρια όπως το προσδόκιμο επιβίωσης, η ποιότητα ζωής και το ποσοστό των ασθενών που θα επηρέαζε η υποθετική απουσία κάθε μιας από τις 22 καινοτομίες.

Το ποσοστό ενεργού συμμετοχής στην έρευνα ήταν 78%. **Τα αποτελέσματα της έρευνας ανέδειξαν τις 7 σημαντικότερες φαρμακευτικές καινοτομίες**, που με βάση τη γνώμη των ιατρών είναι οι εξής:

- 1) Αναστολείς του μετατρεπτικού ενζύμου της αγγειοτασίνης (α-MEA) και ανταγωνιστές των υποδοχέων της αγγειοτασίνης II
- 2) Εισπνεόμενα στεροειδή και β2-διεγέρτες
- 3) Στατίνες
- 4) Αναστολείς της αντλίας πρωτονίων και ανταγωνιστές των H₂-υποδοχέων
- 5) Νεότερα αντιβιοτικά
- 6) Αντικατά φάρμακα για τις ιογενείς ηπατίτιδες B και C
- 7) Αποκλειστές διαύλων ασβεστίου

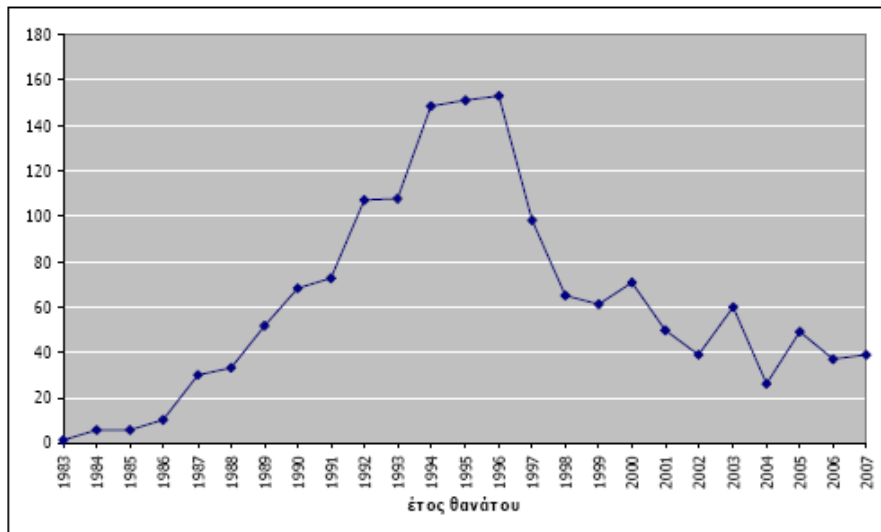
Από τη σύγκριση των δεδομένων για τα 10 πρώτα σε πωλήσεις (αξίες και ποσότητες) φάρμακα στην Ελλάδα για την τελευταία εικοσιπενταετία, προέκυψε ότι **οι φαρμακευτικές καινοτομίες που αναδείχθηκαν από τους ιατρούς ως οι πλέον σημαντικές κατέχουν επίσης σημαντική θέση στη συνταγογραφία.**

Επιπρόσθετα, **διερευνήθηκε βιβλιογραφικά η επίδραση των φαρμακευτικών καινοτομιών στη θνησιμότητα, νοσηρότητα και ποιότητα ζωής των ασθενών**, καθώς και στη μείωση της νοσοκομειακής περίθαλψης για τη νόσο HIV/AIDS, το σακχαρώδη διαβήτη, τα νοσήματα του κυκλοφορικού συστήματος, το πεπτικό έλκος και τη χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια.

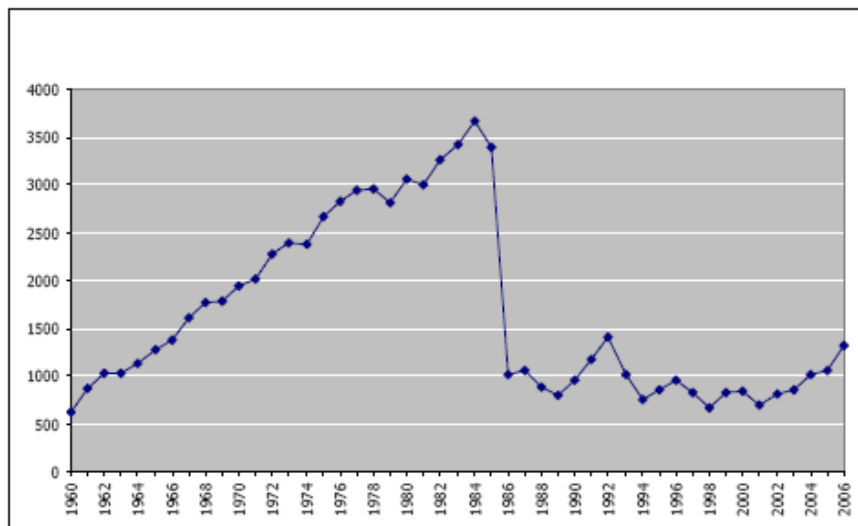
Η εμπειρική έρευνα επιβεβαίωσε τη θετική σχέση των φαρμακευτικών αυτών καινοτομιών με επιλεγμένα νοσήματα υπό τη μορφή της μείωσης της θνησιμότητας και της νοσηρότητας και της αύξησης του προσδόκιμου επιβίωσης των ασθενών.

Πιο συγκεκριμένα, οι φαρμακευτικές καινοτομίες επιδρούν σημαντικά στη μείωση της θνησιμότητας αλλά και στη μείωση της απαιτούμενης διάρκειας νοσηλείας για ασθένειες όπως το AIDS, ο διαβήτης και τα καρδιαγγειακά νοσήματα, όπως φαίνεται και στα διαγράμματα που ακολουθούν.

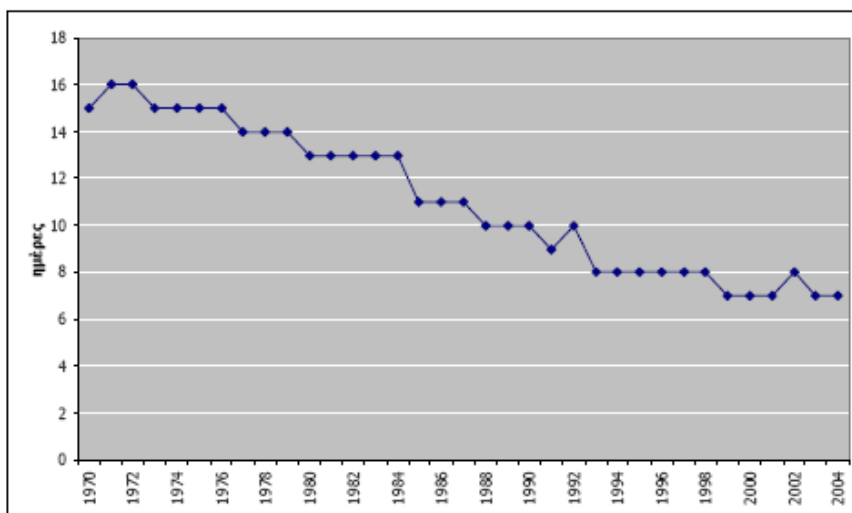
Διάγραμμα 1: Αριθμός Θανάτων από AIDS, 1983-2007

Διάγραμμα 2: Αριθμός Θανάτων από σακχαρώδη διαβήτη, 1960-2006

Διάγραμμα 3: Μέση διάρκεια νοσηλείας (ημέρες) για νοσήματα του κυκλοφορικού, 1970-2004

Επιπλέον, **διαπιστώθηκε η συμβολή των φαρμακευτικών καινοτομιών στη βελτίωση της ποιότητας ζωής του πληθυσμού** κυρίως μέσω της μείωσης του κινδύνου εμφάνισης λοιμώξεων και επιπλοκών σε ορισμένες από τις κατηγορίες νοσημάτων.

Τέλος, παρόλο που η ευρέως θεωρούμενη αποτελεσματικότητα των φαρμακευτικών θεραπειών ποικίλει μεταξύ των υπό εξέταση νοσημάτων, από την ανάλυση των δεδομένων **προέκυψαν ισχυρές ενδείξεις για την επίδρασή των φαρμακευτικών καινοτομιών στη μείωση της χρήσης των νοσοκομειακών υπηρεσιών και στην υποκατάσταση της νοσοκομειακής περίθαλψης.**

Ειδικότερα, διαπιστώθηκε ότι οι φαρμακευτικές καινοτομίες συμβάλλουν αφενός στη μείωση του άμεσου κόστους που σχετίζεται με την αντιμετώπιση των ασθενειών, ενώ εντοπίστηκαν και περιπτώσεις όπου η φαρμακευτική αγωγή έχει υποκαταστήσει τη νοσοκομειακή περίθαλψη με χαρακτηριστικά παραδείγματα τις θεραπείες του πεπτικού έλκους και του σακχαρώδη διαβήτη.